

کمیته دائمی همکاریهای علمی و فناوری

سازمان کنفرانس اسلامی

کامستک (COMSTECH)

*مهدی نوروزیان

این موضوع و توجه به این نکته که در جهان امروز قدرت واقعی در علم و فناوری است اقدام به تأسیس کمیته همکاریهای علمی و فناوری نموده‌اند.

کامستک (Comstech)^۱ در سال ۱۹۸۱ جهت نظارت بر تحقیقات علمی و فناوری کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی [۱] در نشستی که این سازمان در کشور عربستان (در شهر مکه) داشت با رای اکثریت اعضا تصویب گردید. براین اساس رییس جمهور پاکستان از طرف سازمان کنفرانس اسلامی [۲] به عنوان رییس کامستک انتخاب گردید و اولین جلسه آن در سال ۱۹۸۳ در اسلام‌آباد پاکستان برگزار شد. این کمیته مسئول پیگیری و انجام مصوبه‌های سازمان کنفرانس اسلامی است، بدین نحو است که ابتدا دیدگاههای محققان برجسته کشورهای اسلامی را برای تشکیل کمیته علمی فوق جویا شد و سپس با بررسی پیشنهادهای رسیده اقدام به تدوین برنامه‌ها و دستورالعمل‌هایی برای پیشرفت علم و فناوری در کشورهای مسلمان نمود. پروفیسور عطاءالرحمن که وزیر علوم و فناوری پاکستان می‌باشد هماهنگ کننده امور کامستک است. مقر این کمیته در شهر

چکیده

یکی از راههای رشد و توسعه فناوری، همکاریهای بین المللی و منطقه‌ای کشورها با یکدیگر است. کمیته دائمی همکاریهای علمی و فناوری سازمان کنفرانس اسلامی یکی از مراکز فعال در این زمینه است که به منظور افزایش همکاریهای علمی و ارتقاء سطوح ارتباطات علمی کشورهای اسلامی تأسیس شده است. این کمیته که اختصاراً کامستک نامیده می‌شود با هدف و تأکید بر توسعه آموزشهای تکمیلی، سرمایه‌گذاری در بخش تحقیقات، توجه ویژه به فناوری اطلاعات، مبادله اطلاعات میان کشورهای اسلامی و جلوگیری از فرار مغزها شکل گرفته است.

کلیدواژه

کامستک، سازمان کنفرانس اسلامی، مرکز پژوهشهای نوین، شبکه تعاونی امانت بین کتابخانه‌ای.

مقدمه

امروزه شاهد رشد علم و فناوری در جهان هستیم. هرگونه غفلت و بی‌توجهی به تولید و اشاعه دانش و پژوهش، خسارات جبران‌ناپذیری به همراه خواهد داشت. کشورهای اسلامی جهان که اینک یک پنجم جمعیت دنیا را در خود جای داده‌اند با درک

* کارشناس ارشد مدیریت دولتی (منابع انسانی)

اسلام‌آباد پایتخت پاکستان است و ۵۷ کشور اسلامی در آن عضویت دارند. رؤسای وزارتخانه‌های علوم و فناوری کشورهای اسلامی در جلسات کمیته حاضر می‌شوند. در ضمن نمایندگان کشورهای بوسنی و هرزگوین، آفریقای جنوبی و تایلند نیز به عنوان عضو ناظر حضور دارند. همچنین کامستک همکاری نزدیکی با مجامع بین‌المللی از جمله سازمان ملل متحد، اتحادیه آفریقا، یونسکو [۳]، سازمان اسلامی آیسسکو [۴] دارد. کامستک موظف است پیشنهادات خود را در زمینه علم و فناوری جهت تصویب به سازمان کنفرانس اسلامی ارائه دهد. هزینه‌های کامستک از طریق پرداخت حق عضویت‌های سالانه اعضاء تأمین می‌گردد.

۲- برنامه بازدید پژوهشگران و دانشمندان

هدف از این برنامه، تسهیل و گسترش همکاریهای علمی و پژوهشی در بین دانشمندان کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی است. در این خصوص کامستک هزینه مسافرت تحقیقی پژوهشگران کشورهای عضو که دارای طرح‌های پژوهشی برجسته در زمینه‌های مختلف علمی هستند تأمین می‌نماید. همچنین افرادی که قصد ادامه تحصیل در مقطع پسا دکترا (Postdoc) را داشته و برای انجام پایان‌نامه و کسب اطلاعات و انجام پژوهش نیاز به سفر به مراکز تحقیقاتی سایر کشورهای عضو داشته باشند هزینه آنها تأمین خواهد شد.

۳- تأمین تجهیزات مورد نیاز محققین

در این خصوص کامستک قطعات یدکی مورد نیاز دستگاهها و ابزارهای آزمایشگاهی معیوب دانشمندان و پژوهشگران را تأمین می‌نماید. برای بهره‌گیری از این گونه تسهیلات لازم است فرم مربوط از سوی متقاضی تکمیل و به همراه فاکتور قطعه یا دستگاه به دبیرخانه کامستک ارسال گردد. در این موارد کامستک حدود ۵۰۰ دلار به هر یک از درخواستها پس از بررسی اعطا می‌نماید.

۴- ارائه بورس‌های پژوهشی

کامستک با همکاری بانک توسعه اسلامی^۳ و بنیاد بین‌المللی علم^۴ به دانشمندان بورس اعطا می‌نماید [۵]. حداکثر میزان کمک مالی سالیانه برای طرحهای پژوهشی مرتبط با بانک توسعه اسلامی ۱۵۰۰۰ دلار و برای طرحهای مرتبط با بنیاد بین‌المللی علم ۱۲۰۰۰ دلار است. این بورس‌ها تا ۴ سال قابل تمدید است و

مهمترین اهداف کامستک عبارتند از:

- ۱- افزایش سطح همکاریهای علمی و فناوری میان کشورهای اسلامی به منظور حل مشکلات این کشورها
- ۲- شناخت و تشویق ابداعات علمی و فناوری که متضمن منافع پایدار در توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورهای اسلامی است.
- ۳- تشویق کشورهای اسلامی به منظور توسعه برنامه همکاری میان مراکز پژوهشی مرتبط با علوم و فناوری و محیط زیست که نقش اساسی و حیاتی در توسعه این کشورها دارند.
- ۴- افزایش منابع مالی و انسانی کشورهای اسلامی و تعیین اولویت‌های علمی و فناوری
- ۵- مشارکت و همکاری کشورهای اسلامی در پروژه‌های علمی جهان و برنامه‌های پیشبرد علم و فناوری
- ۶- ترغیب تولید علم و فناوری در طرح توسعه ملی کشورهای جهان اسلام

برنامه‌ها و اقدامات کامستک

- ۱- ارائه سرویس جستجوی علمی در شبکه جهانی (ایترنت) کامستک ضمن اعلام به کشورهای عضو درخواست نموده است تا مقالات منتشره محققین و دانشمندان کشورهای اسلامی به دبیرخانه کامستک اعلام گردد. با اعلام این یافته‌ها بانک اطلاعاتی در زمینه‌های مختلف علوم تشکیل گردیده است و امکان دستیابی دانشمندان کشورهای اسلامی با استفاده از

هدف از ارائه این گونه کمکها ارتقاء سطح علمی محققین و فراهم نمودن شرایط لازم برای انجام طرحهای پژوهشی است.

۵- آموزش متخصصین

به منظور آموزش متخصصین کشورهای اسلامی و تبادل اطلاعات و روزآمد نمودن اطلاعات متخصصین و تکنسینهای کشورهای اسلامی، کارگاههای آموزشی جهت تعمیر و نگهداری وسایل و دستگاههای پیشرفته آزمایشگاهی تشکیل می‌شود و با بهره‌گیری از اساتید نسبت به ارائه آموزشها اقدام می‌نماید ولیکن هزینه‌های اقامت به عهده مرکز آموزشی مربوط خواهد بود.

۷- مراکز تحت پوشش کامستک

کامستک به منظور توسعه فعالیت‌های خود اقدام به تأسیس مراکز نموده است.

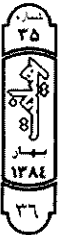
۱- مرکز پژوهشهای فناوری نوین^۵ طرح پیشنهادی این مرکز در طی برگزاری دهمین مجمع عمومی کامستک در سال ۲۰۰۲ ارائه گردید. پس از ارائه طرح مجمع عمومی تصویب نمود تا مرکزی همانند مرکز فیزیک نظری عبدالسلام در ایتالیا تأسیس گردد و هدف از آن افزایش قابلیت‌های دانشمندان کشورهای اسلامی در خصوص فناوری‌های نوین همانند نانو تکنولوژی، صنایع و می‌باشد. این مرکز پس از شروع به کار با برگزاری چندین کارگاه آموزشی بین‌المللی و انجام پژوهش‌های کاربردی اقدامات قابل توجهی انجام داده است.

۲- مرکز آموزش و تحقیقات کامستک^۶ این مرکز در سال ۲۰۰۲ تصویب و کار خود را آغاز نموده است. هدف از تأسیس این مرکز بهره‌گیری از فناوری اطلاعات [۶] و آموزش آن به دانشجویان کشورهای اسلامی است، با برنامه‌ریزی و اقدامات انجام شده از سوی این مرکز هزاران نفر از دانشجویان و دانشمندان کشورهای اسلامی در زمینه فناوری اطلاعات آموزش دیده‌اند.

۸- فعالیت‌های کامستک در خصوص فناوری زیستی

با توجه به اهمیت فناوری‌های نو علی‌الخصوص فناوری زیستی [۷] کامستک اقدامات مناسبی انجام داده است، در این رابطه سازمان داخلی در این خصوص تحت عنوان «سازمان ارتباط مهندسی ژنتیک و تکنولوژی زیستی کشورهای اسلامی» تأسیس نموده است. در این سازمان هم اینک ۱۱ کشور عضویت دارند. سازمان مذکور با برگزاری کنفرانس در خصوص فناوری زیستی گامهای مؤثری برداشته است. از میان یازده کشور فوق کشورهای ایران، مصر، ترکیه، پاکستان، مالزی و اندونزی اقدامات بیشتری نسبت به سایر اعضا انجام داده‌اند و درصدد راه‌اندازی شبکه بین‌المللی آزمایشگاهی در خصوص زیست فناوری هستند. همچنین کامستک از طرح‌های پژوهشی با موضوعاتی همانند تکنولوژی گیاهان ترانس ژنیک به منظور مقاوم‌سازی نسبت به آفات و بیماری، کودهای بیولوژیک،

کامستک با همکاری بانک توسعه اسلامی (IDB) و بنیاد بین‌المللی علم (ISF) به دانشمندان بورس اعطا می‌نماید. حداکثر میزان کمک مالی سالیانه برای طرحهای پژوهشی مرتبط با بانک توسعه اسلامی ۱۵۰۰۰ دلار و برای طرحهای مرتبط با بنیاد بین‌المللی علم ۱۲۰۰۰ دلار است.

۶- جوایز اعطائی از سوی کامستک

کامستک با اعطای جوایز ارزنده به پژوهشگران و دانشمندانی که در رشته‌های شیمی، فیزیک، ریاضی و زیست شناسی اقدامات علمی مؤثری انجام داده باشند تقدیر می‌نماید. هر جایزه مشتمل بر ۵۰۰۰ دلار است که معمولاً همزمان با تشکیل اجلاس سالانه کامستک به افراد اعطا می‌شود. افرادی که از نظر علمی و پژوهشی واجد شرایط دریافت جایزه تشخیص داده می‌شوند، الزاماً باید از نظر ملیت جزء کشورهای اسلامی باشند. تاکنون یک نفر از دانشمندان ایرانی در سال ۱۳۷۶ (۱۹۹۷) موفق به اخذ این جایزه در رشته شیمی شده است.

Coordinator General of the Organization of Islamic
Conference Standing Committee on Scientific and
Technological Cooperation (COMSTECH)
3 Constitution Avenue, G- 5/2
Islamabad – 44000, Pakistan
Tel: (+9957)2220681/2220682/2220683
Fax: (+9957) 2211115/2205264/2220265
Email: comstec@paknet1.ptc.pk

منابع اینترنتی

-www.comstech.org.pk.htm/ourprog
-www.comstech.org.pk
-www.comstech.org.pk/crtc
-www.comstech.org.pk/cpc
-www.itanetwork.net
-www.icic.gov.ir
-www.comstech.org.pk.htm/forms.htm

منابع و مأخذ

- [۱] فوزی توسیرکائی، یحیی، سازمان کنفرانس اسلامی، (ساختار، عملکرد و روابط آن با ایران، ناشر، وزارت امور خارجه، ۱۳۷۶)
- [۲] ممدوحی، فرزاد، «سازمان کنفرانس اسلامی» ۱۳۷۵.
- [۳] نوروزیان، مهدی، «آشنایی با سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد، یونسکو»، رهیافت، شماره ۳۴، صفحات ۸۰-۷۶، ۱۳۸۳
- [۴] نوروزیان، مهدی، «آشنایی با سازمان اسلامی، آموزشی، علمی و فرهنگی آیسسکو» رهیافت، شماره ۳۳، صفحات ۹۲-۸۷، ۱۳۸۳.
- [۵] حسینی، مهدی، «با بانک توسعه اسلامی آشنا شویم و از تسهیلات آن برای توسعه صنعتی بهره‌برداری نماییم» صنعت و توسعه، شماره ۲۰، صفحات ۱۵-۱۳.
- [۶] قاسمی، علی حسین، «تبحر در فناوری اطلاعات» انتشارات چاپار، ۱۳۸۱
- [۷] صنعتی، محمدحسین، اسمعیل‌زاده، نوین‌السادات، بیوتکنولوژی راهشگای مشکلات بشری در سده بیست و یکم، انتشارات مرکز مطالعات بیوتکنولوژی
- [۸] علیوردی نیا، اکبر، مرکز ملی تحقیقات مهندسی ژنتیک و بیوتکنولوژی، رهیافت، شماره ۱۹، صفحات ۱۳۸-۱۳۱، سال ۱۳۷۷

اصلاح حیوانات از طریق کشت جنین حمایت مالی می‌نماید. کامستک با تأسیس این سازمان داخلی و توجه خاص به فن‌آوری‌های زیستی در چهار بعد اقدام عملی می‌نماید.

۱- فن‌آوری گیاهان جهت مقاومت در مقابل حشرات و مقابله با خشکسالی

۲- توسعه تشخیص ملکولی میکروارگانسیم ها و عوامل ایجاد کننده بیماری

۳- بیوتکنولوژی مواد معدنی

۴- سوخت های فسیلی

توجه کامستک به ۴ موضوع فوق نشان دهنده اهمیت هر یک از موضوعات است. از آنجا که اکثر کشورهای اسلامی از منابع معدنی خدادادی بهره‌مند هستند، همچنین سوخت‌های فسیلی همچون نفت و گاز به وفور در آنها یافت می‌شود ضرورت توجه خاص به این مقوله را نشان می‌دهد. همچنین پیشنهاد تأسیس و راه‌اندازی صندوق حمایت از توسعه فن‌آوری از دیگر اقدامات است که اهمیت توجه به فن‌آوری ها را نشان می‌دهد.

کشور ما همکاری‌های مناسبی با کامستک درخصوص فن‌آوری زیستی داشته است. در زمینه بیوتکنولوژی با دو مرکز فعال ایران یعنی سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی و مرکز ملی تحقیقات مهندسی و ژنتیک و تکنولوژی زیستی ارتباط مستقیم دارد و کارگاه‌های آموزشی در این رابطه برگزار نموده است.

محققان و پژوهشگران کشورمان نیز می‌توانند با رجوع به پایگاه اینترنتی کامستک از نحوه و چگونگی اعطای تسهیلات و نحوه تکمیل فرمها اطلاع حاصل نمایند.

یادداشت‌ها

- 1-The Organization of Islamic Conference Standing Committee on Scientific and Technological Cooderation.
- 2-Inter-Library resource network Service
- 3-Islamic Development Bank
- 4-International Foundation Science
- 5-Frontier Technologies Research Center
- 6-Comstech Research and Training Center

آدرس و نشانی پستی و الکترونیکی کامستک

The full Address of Comstech is shown below
H.E prof. Atta-ur-Rahman

